



STEUN AAN DE ZELFSTANDIGEN EN ONDERNEMINGEN

Initiatiefadvies van de Kamer van de Middenstand

(aangenomen tijdens de zitting van 6 maart 2001)

STEUN AAN DE ZELFSTANDIGEN EN ONDERNEMINGEN

Algemene inleiding

De Kamer van de Middenstand constateert een gebrek aan informatie en transparantie van de steunmaatregelen en opportuniteiten, die diverse instellingen bieden. Ze vraagt de Regering om enerzijds deze steunmaatregelen beter bekend te maken en anderzijds regelmatig de balans ervan op te maken. De Kamer van de Middenstand spoort de Regering ertoe aan om het Gewest hiertoe van de noodzakelijke middelen te voorzien.

De Kamer van de Middenstand pleit voor een maximale beperking van de fiscale druk op de zelfstandigen en KMO's. Ze vraagt eveneens dat de Brusselse Gewestelijke Regering een overleg zou aanknopen met de Federale Regering om een defiscalisering van de bekomen steun te verkrijgen. Anderzijds wenst ze dat het Gewest in overleg met de Kamer van de Middenstand in het kader van de gewestelijke bevoegdheid een inventaris zou opmaken van de gewestelijke, en zelfs gemeentelijke fiscale maatregelen, die de ontwikkeling van de ondernemingen en KMO's afremmen.

De Kamer van de Middenstand raadt evenwel aan om voor de Brusselse ondernemingen steunmaatregelen te voorzien, zodat deze zich in de Brusselse stadsstructuur zouden kunnen verankeren.

Teneinde de ondernemingsgeest te bevorderen en de concurrentiekracht te ontwikkelen, vraagt de Kamer van de Middenstand om de maatregelen ten gunste van de zelfstandigen en KMO's te hervormen, zodat men deze doelstellingen zou kunnen verwezenlijken.

Dientengevolge formuleert de Kamer van de Middenstand de onderstaande voorstellen.

1. STRATEGISCHE OPTIES

1.1. Vooraf de echte behoeftigen helpen

De Kamer van de Middenstand wenst dat in de toekomst de steunmaatregelen in de eerste plaats diegenen ten goede komen, die de steun echt nodig hebben om hun project te kunnen realiseren en voor wie dit zonder deze steun onmogelijk zou zijn.

Alle categorieën van zelfstandige werknemers, de starters en de kleine ondernemingen moeten de begunstigden zijn.

Om deze begunstigden te definiëren worden twee fundamentele criteria weerhouden :

- het aantal ingevulde betrekkingen, d.w.z. de ondernemingen met minder dan 50 personen met voorrang voor de ondernemingen met minder dan 10 personen ;
- het concept « financieel onafhankelijk » (cfr. artikel 2 van de wet van 4/8/78 «...*de onderneming geleid door één of meerdere natuurlijke personen die de meerderheid van het kapitaal bezitten... en voor wie dit de belangrijkste bron van inkomsten is* »).

De steun wordt toegekend in de vorm van percentages met verschillende intensiteit naargelang de doorslaggevende factor (zie hierna).

1.2. Doorslaggevende factoren voor de investering

De doorslaggevende factor kan worden gedefinieerd als de investering, die zonder steun niet of zeer moeilijk te realiseren zou zijn.

Het gaat om :

- 1.2.1. de vestiging of oprichting van een nieuwe onderneming (zonder leeftijdsgrens).
- 1.2.2. de overdracht (overname) van een onderneming.
- 1.2.3. elke innovatie (nieuwe machines, installatie van computers, nieuwe producten, oprichting van een nieuwe afdeling, ...).
- 1.2.4. het zich voor de eerste maal op een uitvoermarkt buiten de EEG begeven.
- 1.2.5. de hervestiging in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van een onderneming, die het gewest zou moeten verlaten.
- 1.2.6. de investering in het kader van het stadsbeleid.
- 1.2.7. de maatschappelijke (burgerlijke) investering, d.w.z. die ook de gemeenschap ten goede komt (minder vervuiling, minder energie- of waterverbruik, het opknappen van gevels, investeringen op het vlak van veiligheid - vervanging van volle luiken door opengewerkte luiken, nachtverlichting, ...).
- 1.2.8. de sectoren die een specifiek economisch of stedenbouwkundig beleid vereisen.
- 1.2.9. de creatie van een aanzienlijk aantal banen.

Aan elk van deze doorslaggevende factoren wordt een percentage toegekend, dat met soepelheid zou moeten kunnen worden aangepast.

1.3. De sectorale uitsluitingen vermijden

Momenteel sluit de wet van 4 augustus 1978 een hele reeks beroepssectoren uit, waaronder bijvoorbeeld de vrije beroepen. In naam van het non-discriminatieprincipe en rekening houdend met de vervaging van de sectoren en de sterke ontwikkeling van de vrije beroepen en diensten, dient men alle economische sectoren te reïntegreren door het bedrag van de steun in functie van de onder punt 1. en 2. vermelde criteria aan te passen.

Ook al lijkt het daarentegen, in naleving van de principes die de wetgeving op de economische expansie regelen, niet opportuun om het intrederecht van de franchisenemer te subsidiëren, toch mag men de franchisenemer niet van de andere steunmaatregelen uitsluiten.

1.4. Effectief toegankelijke steun

Uitgaande van de vaststelling dat talrijke economische operatoren niet op de hoogte zijn van de steun, waarvan ze zouden kunnen genieten, is het noodzakelijk dat :

- 1.4.1. de regering in nauwe samenwerking met de natuurlijke tussenpersonen van het bedrijfsleven, en in het bijzonder de professionele en interprofessionele middenstandsorganisaties, alles in het werk stelt om de kleine economische operatoren op de hoogte te brengen van de bestaande steunmaatregelen.
- 1.4.2. de procedure eenvoudig, vlug en transparant is.
- 1.4.3. de investeringsdrempels worden geschrapt, evenals de leeftijdsvoorwaarde van de aanvrager, maar dat de gevraagde steun minimaal 50.000 fr. zou bedragen alvorens het dossier in aanmerking zou worden genomen. De onder punt 1.2. vermelde percentages mogen cumulatief zijn.

1.5. Subsidiariteit

Men dient de creatie van nieuwe overheidsstructuren te vermijden, wanneer de privé-sector of andere overheidsstructuren de opdracht reeds efficiënt vervullen.

1.6. Opleiding en begeleiding

Gelet op het aantal dossiers lijken de huidige maatregelen, voorzien door de ordonnantie van 1 juli 1993, weinig efficiënt. De Kamer van de Middenstand acht het beter om de steunmaatregelen voor opleiding en begeleiding te vereenvoudigen en te versterken.

2. VOORSTELLEN TOT WIJZIGING VAN HET STELSEL VOOR STEUN AAN DE ECONOMISCHE EXPANSIE

De Kamer van de Middenstand wil een aantal concrete voorstellen formuleren ter wijziging van de toepassingsrichtlijn B6 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering.

De belangrijkste standpunten, die in de vorige paragrafen reeds aan bod kwamen, hadden betrekking op het algemeen principe voor de toekenning van subsidies (punt 1.1), op de toepassingsfeer in termen van begunstigden (punt 1.1) en uitgesloten sectoren (punt 1.3), evenals op het minimum aanvaardbaar bedrag van het investeringsprogramma (punt 1.4). Daarnaast stelt de Kamer van de Middenstand de volgende wijzigingen voor :

2.1. Op het niveau van de aanvaarde investeringen

Moeten in de aanvaarde investeringen worden opgenomen, de investeringen voor :

- de overname van het handelsfonds en de overname van ondernemingen,
- de vorming van het bedrijfskapitaal
- het opnieuw vormen van het bedrijfskapitaal, indien dit werd aangesneden door vroegere niet gesubsidieerde investeringen die voor subsidies in aanmerking komen of in geval van overmacht.

2.2. Op het niveau van de intensiteit van de toegekende subsidies

Zoals reeds vermeld in punt 1.1., moet de steun worden toegekend in de vorm van percentages met verschillende intensiteit naargelang de doorslaggevende factor voor de investering.

Het percentage toegekende steun wordt vastgesteld in functie van de prioriteiten, die de Regering heeft gesteld.

Sommige investeringspercentages kunnen bij elkaar worden opgeteld, indien de onderneming aan meerdere prioriteiten van het Gewest voldoet. Het maximale percentage bedraagt 25 % :

- 2.2.1. het basispercentage van de kapitaalpremie is vastgesteld op 3 % ;
- 2.2.2. de investeringen voor de vestiging of oprichting van een nieuwe onderneming (zonder leeftijdsgrens) geven recht op een vermenigvuldigingscoëfficiënt van 4 (hetzij 12 % van de investeringen) ;
- 2.2.3. de investeringen voor de overdracht (overname) van een onderneming of handelszaak geven recht op een vermenigvuldigingscoëfficiënt van 5 (hetzij 15 % van de investeringen) ;
- 2.2.4. de investeringen voor elke innovatie (nieuwe machines, installatie van computers, nieuwe producten, oprichting van een nieuwe afdeling, ...), geven recht op een vermenigvuldigingscoëfficiënt van 3 (hetzij 9 % van de investeringen) ;
- 2.2.5. de investeringen om zich voor de eerste maal op een uitvoermarkt buiten de EEG te begeven, geven recht op een vermenigvuldigingscoëfficiënt van 2 (hetzij 6 % van de investeringen of uitgaven) ;
- 2.2.6. de investeringen voor de hervestiging in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van een onderneming die het gewest zou moeten verlaten, geven recht op een vermenigvuldigingscoëfficiënt van 4 (hetzij 12 % van de investeringen) ;
- 2.2.7. de investeringen in het kader van het stadsbeleid geven recht op een vermenigvuldigingscoëfficiënt van 4 (hetzij 12 % van de investeringen) ;
- 2.2.8. de « maatschappelijke » (burgerlijke) investeringen, d.w.z. die ook de gemeenschap ten goede komen (minder vervuiling, minder energie- of waterverbruik, het opknappen van gevels, investeringen op het vlak van veiligheid - vervanging van volle luiken door opengewerkte luiken, nachtverlichting, ...), geven recht op een vermenigvuldigingscoëfficiënt van 5 (hetzij 15 % van de investeringen) ;
- 2.2.9. de investeringen in de sectoren die een specifiek economisch of stedenbouwkundig beleid vereisen, geven recht op een specifiek percentage in functie van de sector ;
- 2.2.10. de investeringen ter creatie van een aanzienlijk aantal banen, geven recht op een vermenigvuldigingscoëfficiënt van 4 (hetzij 12 % van de investeringen).

2.3. Op het niveau van de door de aanvrager te vervullen voorwaarden

In verband met het indienen van het dossier zou men moeten voorzien dat het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verplicht is om bij het neerleggen van dit dossier een bericht van ontvangst te bezorgen.

Op het niveau van de voorwaarden voor het in overweging nemen van de investeringen, is het van belang dat men de investeringen waarvan de facturen en de betaling dateren van vóór de registratie bij het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet in aanmerking neemt (deze regel geldt evenwel niet voor de betaling van voorschotten van minder dan 50 % die de leveranciers eisen).

Er wordt een termijn van 12 maanden gehandhaafd voor het verstrekken van de eerste documenten inzake de investeringen, die in aanmerking werden genomen.

2.4. Op het niveau van de controle en restitutie

De administratie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet binnen een periode van 2 maanden na het bericht van ontvangst de onderneming laten weten dat ze haar dossier moet vervolledigen, zoniet mag deze ervan uitgaan dat haar dossier volledig is. Het definitief akkoord of de weigering van de toekenning van de subsidie moet binnen de 2 volgende maanden aan de onderneming worden medegedeeld. De subsidie moet daadwerkelijk worden uitbetaald binnen de 3 maanden nadat de gesubsidieerde zijn uitbetalingsaanvraag samen met de vereiste rechtvaardigingsstukken effectief aan de bevoegde instanties heeft overgemaakt.

3. ANDERE INSTRUMENTEN

De Kamer van de Middenstand onderstreept de complexiteit van het mechanisme van de economische expansiewetten, hetgeen een zekere inefficiëntie van de maatregelen met zich meebrengt, zoals dit bijvoorbeeld voor de opleidingssteun het geval is.

Andere soorten steunmaatregelen (prototypes, KB 123) zijn in theorie interessant, maar wekken weinig belangstelling vanwege de ondernemingen op.

De Kamer van de Middenstand dringt erop aan om de administratieve formaliteiten betreffende de toekenning van overheidssteun tot een minimum te herleiden.

In verband met de instellingen, die de ondernemingen ondersteunende diensten verlenen (GOMB, ECOBRU, GIMB, BRUSTART, TECHNOPOOL, EEBIC, de Bedrijvencentra, enz.), zou men over een regelmatige kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie van de verstrekte steun en diensten moeten kunnen beschikken.

Dientengevolge stelt de Kamer van de Middenstand de volgende maatregelen voor :

3.1. Forfaitaire premies

De huidige tekortkomingen van de KMO's zijn vrij algemeen en uiten zich meer specifiek op het niveau van de zelfstandige en de kleine onderneming : een achterstand op het vlak van de opleiding, de innovatie, het beheer en de toegang tot de financiering.

3.1.1. Dientengevolge adviseert de Kamer van de Middenstand een grote informatie-campagne rondom de verschillende soorten opleiding, die er momenteel voor de toekomstige en huidige zelfstandigen en bedrijfsleiders bestaan. Meestal zijn deze opleidingen, die binnen de opleidingscentra van de middenstand worden georganiseerd, tegen een forfaitaire kostprijs toegankelijk. De Kamer van de Middenstand dringt erop aan dat de verschillende soorten opleidingssteun toegankelijk zouden zijn tegen een matige prijs en volgens de modaliteiten, die aan hun beschikbaarheden en behoeften beantwoorden (tijdschema's, duur, concrete en praktische inhoud). Bijgevolg stelt de Kamer van de Middenstand voor om de **opleiding** ook te stimuleren door « opleidingscheques » in te voeren op basis van de volgende principes :

- overeenkomstig de in de ordonnantie van juli 1993 uitgedrukte vereisten moet de opleider zich kunnen beroepen op twee jaar ervaring in het onderwijs en moet de voorziening toegankelijk zijn voor alle opleiders, die het bewijs van hun ervaring kunnen voorleggen, met inbegrip van de gespecialiseerde economische partners uit de privé-sector (boekhouders, accountants, consultants, ...).
- de opleidingen zullen bestemd zijn voor alle zelfstandigen en economische operatoren met minder dan 50 personen in dienst, evenals voor hun personeelsleden die ze zullen aanduiden.
- afgezien van de taalopleidingen en om verwarring met andere voorzieningen te vermijden, zullen deze opleidingen gemeenschappelijk moeten zijn en minimaal 3 uur moeten duren. De opleidingen zullen met de bedrijfsactiviteit te maken moeten hebben en zullen tot 200 u./per jaar/per onderneming worden beperkt.
- de opleidingssteun zal prioritair worden toegekend aan de ondernemingen met minder dan 10 personen, die beantwoorden aan het criterium van financiële onafhankelijkheid, dat hierboven onder punt 1.1. werd aangehaald.

De Kamer van de Middenstand vraagt om haar nauw te betrekken bij de uitwerking van de maatregelen, die het stelsel van de opleidingscheques in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zullen invoeren.

3.1.2. Momenteel zijn de belangrijkste steunmaatregelen voor **innovatie** (KB 123, steun voor prototypes, steun voor consultancy, door Technopool en diens interfaces georganiseerde technologische overdrachten, EEBIC en wetenschappelijke industriezones) zeer interessant. De Kamer van de Middenstand wenst evenwel een betere promotie en coördinatie van deze instrumenten.

De coördinatie zou op ideale wijze in een systeem van technologische valleien kunnen verlopen.

Net zoals de andere gewesten heeft ook het Brussels Gewest instrumenten voor technologische ondersteuning en innovatie in het leven geroepen : Brutec, Technopool en binnen deze laatste de Interfaces Universiteiten/ ondernemingen, EEBIC, Teleport, Brufotech, enz. Andere steunprogramma's zoals het KB 123, de steun voor prototypes of de gedeeltelijke subsidiëring van de technologische investeringen dienen dezelfde doelstellingen.

Op het vlak van de technologische innovatie hebben de kleine en middelgrote ondernemingen geen duidelijke gesprekspartner geïdentificeerd. Daarom blijven ze slecht geïnformeerd over de gewestelijke overheidssteun voor de ondernemingen, die een technologie willen verwerven, aanpassen of overdragen.

De Kamer van de Middenstand wil geen bijzondere kritiek uiten op de positionering of werking van de bestaande overheidssteun voor innovatie. Ze vraagt wel dat het Brussels Gewest een evaluatie zou maken van de werking en de zichtbaarheid van de Brusselse instellingen, evenals van de wijze waarop deze instellingen momenteel de doelstellingen betreffende de overdracht, verwerving of aanpassing van een technologie verwezenlijken. De resultaten van deze studie moeten openbaar worden gemaakt.

Naast de rol van ecopool of van informatieloket voor de ondernemingen, een rol die is weggelegd voor ECOBRU (GOMB), zou men in het Brussels Gewest moeten beschikken over een technopool, d.w.z. een loket belast met de informatie en begeleiding van de onderneming die op zoek is naar een zuivere of toegepaste technologie, naar informatie die rechtstreeks of onrechtstreeks met de technologische innovatie heeft te maken of die deze technologische innovatie wil financieren.

Voor ons gewest is het ongetwijfeld nog belangrijker dat het over een technopool, dan wel over een ecopool kan beschikken. De privé-sector (advocaten, professionele boekhouders, ...) en de associatieve sector (interprofessionele en professionele verenigingen) staan immers nu reeds in voor de algemene informatie naar de Brusselse ondernemingen toe.

In elk geval lijkt het onnodig om een nieuwe structuur te creëren, gezien er in Brussel reeds een technopool bestaat. Daarentegen is het absoluut noodzakelijk om de activiteiten van de instelling, die momenteel met de uitoefening van de functie van technopool is belast, enigszins te herpositioneren.

Het Gewest moet de vzw TECHNOPOOL opnieuw trachten toe te spitsen op de informatie- en coördinatieberoepen, waarvoor ze in 1991 werd opgericht. Terzelfder tijd moet ze deze beroepen een zodanige uitstraling verlenen, dat de openbare en privé-organen die de innoverende ondernemingen steun verlenen zich gaan verenigen.

Vanzelfsprekend kan TECHNOPOOL niet alle functies beheersen, waarnaar de ondernemingen op zoek zijn. Deze functies evolueren zeer vlug en de middelen van TECHNOPOOL zijn beperkt.

Aangezien het evenmin opportuun is om de diensten van de privé- en overheidssector nodeloos te beconcurreren, moet de werkelijke toegevoegde waarde van TECHNOPOOL op de Brusselse markt er één van *Poort* en *Architect van diensten* zijn.

- 3.1.3. Behoudens de aanpassing van de wettekst in functie van de in de voorgaande paragrafen gedefinieerde strategische opties, spreekt de Kamer van de Middenstand zich uit voor het behoud van de huidige wetgeving op de steun voor consultancy.

De middenstandsorganisaties eisen evenwel een rechtvaardige verdeling van de steun tussen de dossiers.

- 3.1.4. De Kamer van de Middenstand pleit voor het toekennen van een specifieke premie, waarmee de onderneming een economische strategie op het Internet kan ontwikkelen.

- 3.1.5. Om het gebruik van de ICT bij de zelfstandigen, vrije beroepen en KMO's te doen toenemen en te verbeteren, vraagt de Kamer van de Middenstand dat men een dynamische en specifiek op hen gerichte campagne zou organiseren. Daarnaast vraagt ze dat men een stelsel van financiële stimuli ter versoepeling van het stelsel van bestaande steunmaatregelen ten gunste van de KMO's zou kunnen invoeren, teneinde de kostprijs van het materiaal en de programmatuur te drukken. De *immateriële investeringen* (onder meer opleiding en consulting) moeten eveneens worden gedekt.

Bovendien moeten de zelfstandigen, vrije beroepen en KMO's kunnen worden geholpen om een beroep te doen op ICT-specialisten en moeten ze in dit kader van een adviespremie kunnen genieten.

3.2. Verbetering van de instrumenten die toegang tot het bankkrediet verlenen

De Kamer van de Middenstand stelt vast dat de doelstellingen van het **Waarborgfonds** niet werden bereikt, gelet op het vrij beperkt aantal dossiers en het feit dat de aanvrager zonder tussenkomst van het Fonds niet gemakkelijk een krediet verkrijgt.

De Regeringsverklaring van juli 1999 voorziet in haar hoofdstuk "Coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid" dat : "*De rechtstreekse toegang tot het Waarborgfonds zodanig zal worden georganiseerd, dat diens mogelijkheden om ten gunste van de zelfstandige werknemers en KMO's tussenbeide te komen zullen worden geoptimaliseerd*". Deze rechtstreekse toegang moet in korte tijd worden gerealiseerd.

Het zou eveneens raadzaam zijn om het stelsel te herdenken, zodat het Fonds bij een tekortkoming rechtstreeks zou tussenkomen om de waarborg van een deel van het krediet te activeren en om aldus aantrekkelijker te worden.

3.3. Het risicokapitaal

De Kamer van de Middenstand wenst dat men de opportuniteiten voor startkapitalen (bijvoorbeeld betreffende de *spin offs*) verder zou ontwikkelen.

Ze stelt onder meer vast dat de informatie over de opportuniteiten, die toegang tot de risicokapitalen verlenen, en meer bepaald over de mogelijkheden die de **GIMB** en **Brustart** bieden, ontoereikend is. Anderzijds stelt ze vast dat slechts een beperkt aantal ingediende en behandelde dossiers tot een resultaat leiden en dat niet alle sectoren de plaats bekleden die hen in de Brusselse economische structuur toekomt.

De Kamer van de Middenstand eist een betere informatie omtrent de opportuniteiten die deze twee instellingen bieden, evenals een specifieke vertegenwoordiging van de Kamer van de Middenstand binnen de Raad van Bestuur van de GOMB en Brustart.

4. FISCALE STIMULI EN DE OVERDRACHT VAN ONDERNEMINGEN

4.1. Dikwijls worden de kapitaalpremies belast, waardoor hun effect met 50 % afneemt en er een automatische transfer naar de Federale staat ontstaat. De middenstandsorganisaties pleiten voor een overleg met de federale overheid om een **defiscalisering van de steunmaatregelen** te verkrijgen.

4.2. De **successierechten** vallen onder de gewestelijke bevoegdheid, in tegenstelling tot de schenkingsrechten.

In Vlaanderen werden verschillende maatregelen genomen : de successierechten worden niet langer geheven in geval van overlijden van de bedrijfsleider voor zover de tewerkstelling gedurende vijf jaar blijft behouden. In het licht van de herziening van de wet op de financiering van de gemeenschappen en gewesten wil Vlaanderen hetzelfde stelsel verkrijgen voor de schenkingsrechten, die momenteel voor heel België nog 3 % bedragen.

In dit opzicht beveelt de Kamer van de Middenstand aan dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet zou opteren voor een stelsel dat minder gunstig is dan deze die in de andere gewesten van kracht zijn.

De Kamer van de Middenstand spreekt zich uit voor de schrapping van de **openingsbelasting**, die op de horecasector van toepassing is.

4.3. De Kamer van de Middenstand acht het nuttig om te herinneren aan het hoofdstuk **Fiscale stimuli en overige** uit haar Initiatiefadvies van 12 november 1996 inzake de wederopleving van de handel :

- de reglementering die de premie voor het opknappen van de voorgevel organiseert, zou de hele voorgevel in aanmerking moeten nemen.
- de belasting op steigers zou moeten worden geschrapt.

In verband met de "gewestbelasting" zouden de handelaars en dienstverleners, die een oppervlakte van minder dan 300 m² innemen en die bij overeenkomst aan de eigendomsbelasting onderhevig zijn, van de woonbelasting moeten worden vrijgesteld.

*
* *